

публічного характеру інформації про осіб, які вчинили корупційні правопорушення (відповідний публічний реєстр передбачено ст. 59 Закону України «Про запобігання корупції»). Порушене питання потребує додаткового наукового осмислення.

### ***Список використаних джерел***

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 24.10.2003 «Про практику призначення судами кримінального покарання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03#Text>.
2. Ухвала Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 27 квітня 2021 року у справі №758/5744/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96838261>; Ухвала Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 11 липня 2022 року у справі № 760/26347/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105257209>.
3. Кравчук О., Бондаренко М. Колабораційна діяльність: науково-практичний коментар до нової статті 111-1 КК України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022, № 3. URL: [http://lsej.org.ua/3\\_2022/45.pdf](http://lsej.org.ua/3_2022/45.pdf).
4. Мовчан Р.О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правозастосовні проблеми: монографія. Київ, 2022, с. 56-58.
5. Вирок Шевченківського районного суду міста Києва від 16 вересня 2022 р. у справі № 761/13954/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106554991>.

***Пастух Ігор Дмитрович,***  
завідувач кафедри публічного  
управління та адміністрування  
Національної академії внутрішніх справ,  
доктор юридичних наук, доцент

## **ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

8 липня 2022 року Верховною Радою України було прийнято Закон № 2381-IX «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану» [1], який спрямований на забезпечення правової визначеності стосовно застосування обмежень на одержання подарунків для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб, в умовах воєнного стану, а також на забезпечення правової визначеності стосовно правил декларування таких подарунків в умовах воєнного стану.

З цією метою у Законі був визначений вичерпний перелік обставин для одержання коштів, товарів, робіт чи послуг безоплатно або за ціною, нижчою від мінімальної ринкової, на одержання яких під час дії правового режиму воєнного стану не поширюються обмеження щодо допустимої вартості одержаних подарунків, передбачене частиною другою статті 23 Закону України «Про запобігання корупції» (одноразово 1 прожитковий мінімум для працездатної особи на день одержання подарунку). Зокрема, встановлено, що тимчасово, з дня введення воєнного стану на період до припинення або

скасування воєнного стану, вимога щодо відповідності подарунків загальноновизнаним уявленням про гостинність та обмеження щодо вартості подарунків, встановлені частиною другою статті 23 цього Закону, не поширюються на:

1) одержання грошових коштів, у повному обсязі використаних виключно для таких цілей (за умови наявності підтверджень використання одержаних коштів у повному обсязі на одну або кілька зазначених цілей):

здійснення переказів на спеціальні рахунки для підтримки Збройних Сил України та/або для гуманітарної допомоги українцям, постраждалим від дій держави-агресора Російської Федерації;

здійснення у встановленому законодавством порядку благодійних пожертв для забезпечення бойової, мобілізаційної готовності, боєздатності та функціонування Збройних Сил України;

здійснення у встановленому законодавством порядку благодійних пожертв для підтримки і захисту осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;

здійснення витрат на придбання товарів, наданих з припиненням на них права власності Збройним Силам України або іншим військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, добровольчим формуванням територіальних громад, а також розвідувальним органам, правоохоронним органам; здійснення витрат на придбання товарів, робіт чи послуг, наданих з припиненням на них права власності як гуманітарної допомоги для осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Щодо зазначених пунктів виникають певні застереження. По-перше, такі зміни вводять додаткові корупційні ризики для службовців внаслідок використання загальних формулювань без конкретизації та можливості здійснення контролю за витрачанням грошових коштів та інших подарунків. По-друге, одержання грошових коштів не завжди є наслідком виникнення права власності на них і як наслідком - подарунком. Якщо дати гроші сусіду щоб той купив хліба, то останній не стає їх власником. Якщо грошові кошти були отримані для переказу на спец рахунки, жертви, то ніякого подарунку службовець не отримує, оскільки використовує не власні кошти. І як наслідок не виникає обов'язку повідомляти про суттєві зміни у майновому стані.

Також незрозуміло, як можна одержати «за ціною, нижчою мінімальної ринкової, товари, надані у повному обсязі з припиненням на них права власності Збройним Силам України або іншим військовим формуванням, як благодійних пожертв чи гуманітарної допомоги особам» (п.п. 2 та 3), мабуть мова має йти про їх придбання.

Також необґрунтованим є введення положення про можливість «одержання безоплатно або за ціною, меншою за мінімальну ринкову, особами, які фактично проживають на тимчасово окупованих територіях України, територіях ведення бойових дій внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, або які були змушені покинути своє місце фактичного проживання внаслідок ведення (загрози ведення) бойових дій через збройну агресію Російської Федерації проти України, тимчасової окупації (загрози

тимчасової окупації) території України: послуг із тимчасового проживання чи розміщення; транспортних послуг чи послуг із перевезення у зв'язку з виїздом з місця фактичного проживання; медичних послуг; лікарських засобів; товарів, робіт або послуг, визнаних гуманітарною допомогою; матеріальної допомоги, передбаченої законодавством іноземної держави (крім держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором), виплаченої за рахунок коштів іноземної держави (крім держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором) або міжнародної організації» (п. 4). Усі ці подарунки і так не були заборонені. На одержання такого виду послуг не потрібно окремо надавати дозвіл або створювати спеціальне правове регулювання, оскільки їх можна отримувати відповідно до діючого законодавства, а саме, як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси (ч. 2 ст. 23 ЗУ «Про запобігання корупції») оскільки вони надаються не тільки службовцям, але й іншим особам, які фактично проживають на тимчасово окупованих територіях України, територіях ведення бойових дій внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, або які були змушені покинути своє місце фактичного проживання внаслідок ведення (загрози ведення) бойових дій через збройну агресію Російської Федерації проти України, тимчасової окупації (загрози тимчасової окупації). Це стосується і лікарських засобів, гуманітарної допомоги тощо.

Цілком логічним висновком цього, є норма п. 2–4 «прикінцевих положень, яка дозволяє суб'єктам декларування не повідомляти про суттєві зміни у майновому стані, не зазначати у декларації інформацію стосовно об'єктів декларування, передбачених пунктом 2–3 цього розділу, оскільки право власності на них не набувається.

Враховуючи викладене, законодавцю слід обачніше ставитися до виключень із приписів, заборон та обмежень встановлених діючим антикорупційним законодавством, переслідуючи мету зміни кількості корупційних ризиків у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, у бік їх зменшення.

#### ***Список використаних джерел***

1. Про внесення змін до Закону України "Про запобігання корупції" щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану: Закон України від 08.07.2022 № 2381-ІХ. Голос України від 02.08.2022. № 157.